

Inhoud

Ten geleide 11

Hoofdstuk 1. Waar gaat het over? 15

- 1.1. Twee gekleurde klasfoto's 15
- 1.2. Etniciteit 18
- 1.3. Afkomst op basis van ... 19
  - 1.3.1. *Nationale en regionale origine* 20
  - 1.3.2. *Moedertaal* 22
  - 1.3.3. *Religie* 24
  - 1.3.4. *Ras* 25
- 1.4. Wat met (multi)cultuur? 28
- 1.5. Wat is identiteit dan? 31

Hoofdstuk 2. De structuren van uitsluiting: het rad van ongelijkheid 35

- 2.1. Een klasfoto uit het witte college 35
- 2.2. Ongelijkheid van schoolprestaties 37
- 2.3. *It's (not only) the economy, stupid* 41
- 2.4. Kwaliteitsdaling?! 43
- 2.5. Segregatie 45
- 2.6. Stereotypen 50
- 2.7. Vooroordelen 53
- 2.8. Verwachtingen 56
- 2.9. Discriminatie 60
- 2.10. Racisme 62
- 2.11. Conclusie: het rad van ongelijkheid 68

Hoofdstuk 3. Cultuur en gemeenschap: het stuurwiel van emancipatie 71

- 3.1. Een ‘kansenspel’ in het witte college 71
- 3.2. Ongelijkheid: twee soorten verklaringen 73
  - 3.2.1. *De deficitverklaringen* 73
  - 3.2.2. *Kritiek op het deficitdenken* 75
  - 3.2.3. *De systemische verklaringen* 76
  - 3.2.4. *Wat met agency?* 77
  - 3.2.5. *Pierre Bourdieu: een synthese* 80
- 3.3. Rol van intelligentie 84
  - 3.3.1. *Validiteit IQ* 85
  - 3.3.2. *Afkomst → Aangeboren IQ?* 87
  - 3.3.3. *IQ → Schoolprestaties?* 87
  - 3.3.4. *IQ als verklaring voor ongelijkheid?* 88
- 3.4. Rol van taal 90
  - 3.4.1. *De ultieme verklaring?* 90
  - 3.4.2. *Taalachterstandshypothese* 93
  - 3.4.3. *Taalontwikkeling en SES* 96
  - 3.4.4. *Taalontwikkeling bij meertalige leerlingen* 97
  - 3.4.5. *Voordelen meertaligheid* 99
- 3.5. Rol van religie 102
  - 3.5.1. *Niet van deze tijd?* 102
  - 3.5.2. *Wat is religiositeit eigenlijk?* 105
  - 3.5.3. *Religiositeit en onderwijsuitkomsten* 107
  - 3.5.4. *Religieuze scholen en onderwijsuitkomsten* 110
  - 3.5.5. *Zijn islamitische scholen wenselijk?* 114
- 3.6. Conclusie: gemeenschap aan stuurwiel van emancipatie 118

Hoofdstuk 4. Instituties voor verandering: beleid, school en gezin 121

- 4.1. Terug op het rechte pad 121
- 4.2. Onderwijsbeleid: gelijke startkansen of gelijke uitkomsten? 123
  - 4.2.1. *Meritocratie* 123
  - 4.2.2. *Egalitarisme* 124

- 4.3. Schoolbeleid: omgaan met etnische diversiteit 126
  - 4.3.1. *Assimilatieaanpak: terugdringen van etnische verschillen* 128
  - 4.3.2. *Kleurenblinde aanpak: negeren van verschillen* 131
  - 4.3.3. *Pluralisme: multiculturalisme en interculturalisme* 136
- 4.4. Pluralisme in de schoolpraktijk 138
  - 4.4.1. *Dimensie 1: integreren van diverse inhouden* 139
  - 4.4.2. *Dimensie 2: kennisconstructie toelichten* 142
  - 4.4.3. *Dimensie 3: vooroordelen terugdringen* 142
  - 4.4.4. *Dimensie 4: streven naar een pedagogie van gelijkheid* 146
  - 4.4.5. *Dimensie 5: empoweren van schoolcultuur en sociale structuur* 147
  - 4.4.6. *Benadering 1: de contributiebenadering* 149
  - 4.4.7. *Benadering 2: additieve benadering* 151
  - 4.4.8. *Benadering 3: de transformatieve benadering* 152
  - 4.4.9. *Benadering 4: de sociale-actiebenadering* 152
- 4.5. Taalontwikkeling binnen het gezin en de school 152
  - 4.5.1. *Taalontwikkeling: een cyclus* 153
  - 4.5.2. *Input* 154
  - 4.5.3. *Feedback* 156
- 4.6. Schooltaalbeleid 159
  - 4.6.1. *Taalassimilatie: terugdringen van talige diversiteit* 159
  - 4.6.2. *Taal-laisser-faire: negeren van talige diversiteit* 163
  - 4.6.3. *Meertalig onderwijs: waarden van talige diversiteit* 164
- 4.7. Gezinstaalbeleid: meertalig opvoeden 173
  - 4.7.1. *Route 1: OPOL* 174
  - 4.7.2. *Route 2: MIXEN* 175
  - 4.7.3. *Route 3: MT + MIXEN* 176
  - 4.7.4. *Route 4: NL + MIXEN* 176
  - 4.7.5. *Route 5: ENKEL MT* 177

Hoofdstuk 5. Tot slot 179

Een woord van dank 185

Over de auteur 187

Referenties 189